

איש לרעהו

לקט אמרות
חז"ל, רעיונות,
עובדות והנהגות
מגדולי ישראל,
על מדות טובות
שנביאות
לאהבת הזולת,
הנלפדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
© אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס
בלי רשות בכתב

מכון אהבת אמת - המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת ע"ש ר' צבי יהודה דומוביץ ז"ל

רח' אבן עזרא 2 ירושלים 92424 טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812

שבת קודש י' אדר א' תשס"ח שבת - ירושלים 4:49 תל-אביב 5:04 חיפה 4:54 מוצ"ש - ירושלים 6:03 תל-אביב 6:05 חיפה 6:03

פרשת תצוה

תוכחה בנועם

להוכיח את בניו ולתלמידיו בנחת, בנועם ובכבוד!

נלמד מהפסוק: "כתית למאור" (פרק כז-כ)

וּכְתַב רֵשׁ"י: כתית למאור - ולא כתית למנחות" ומובא (במש"ת) בשם האדמו"ר רבי יחיאל מאלכסנדר זצ"ל, לרמוז מהלכה זו גם לכלל היסודי האמור לענין חינוך בכלל ולענין תוכחה בפרט, שכאשר באים להוכיח ולהדריך את הזולת, יש להזהר לעשות זאת בנועם, ברכות ובאופן מכובד, כי רק בכך תושג המטרה. זהו שאמרו: "כתית" - כאשר מוכיח האדם את הזולת ומבקש לכתת את לבו, יכוון את אופן התוכחה "למאור" - כדי להורות ולהאיר לפניו את הדרך הישרה. "ולא למנחות" - אבל לא כדי להנחיתו ולהשפילו...

מובא בספר תפארת שלמה בשם היהודי הק' מפשיסחא כי קיבל מכ"ק אדמו"ר רבי דוד מלעלוב זצ"ל שלא להוכיח את ישראל בתוכחות וניאוצים, רק להתהלך בנחת ולקרב לבן באהבה ולעורר ליראת שמים. וכבר לימדנו שלמה המלך ע"ה בחכמתו "דברי חכמים בנחת נשמעים מזעקת מושל בכסילים" (קהלת ט"ז) כלומר: דברי חכמים הנאמרים בנחת, נשמעים ומקובלים יותר מזעקת מושל בכסילים. לכן ירגיל אדם עצמו לדבר בנחת.

דרכים שונות היו לו לצדיק רבי אלימלך מליזענסק זצ"ל כיצד לעורר את העם בתוכחתו. לפנינו דוגמאות אחדות: בספר **נועם אלימלך** (פרשת אמור) כתב רבי אלימלך: דרך הצדיק, להוכיח עצמו תמיד בכל עת, ואומר בפני בני אדם תמיד, שהוא מקולקל במעשיו, והוא פורט לפניו חטאים שעושים אותם שאר בני אדם, ותולה הצדיק הזה בעצמו אותם חטאים, כאילו עשאים הוא. ועל ידי זה, הוא מכניס בלבם יראה גדולה, והם שבים מעוונותיהם.

דרך נוספת היתה לו: להוכיח ברבים את תלמידיו הגדולים, לשפוך עליהם אש וגפרית בתוכחת מגולה, כשהכוונה אינה אלא למישהו אחר מבין המאזינים, אשר יבין בסופו של דבר, כי אך אליו בלבד כוונו הדברים.

דרך נוספת: היה מספר סיפור באוזני הקהל או שיחה אשר נסובה לכאורה על מילי דעלמא, ובתוך כך לעורר את מחשבות השומעים להתחרט על מעשיהם ולשוב על עוונותיהם.

וכפי שהובא בפירושו ה"מאור ושמש" (פרשת דברים) על רבי אלימלך "שהיה עומד לפני ביתו, וסבבוהו בני אדם במעגל והוא היה עומד באמצע, וסיפר מעשה לפניו, וכל אחד ואחד מהם נשבר לבו ובטוח היה כי סיפר את המעשה במיוחד עבורו ורמז על מעשיו שאינם טובים ועי"ז מתעורר בתשובה. (עפ"י צנתרות הזהב)

"מי יוכיח את המוכיחים"?

בחורף תר"צ התכנסו כל גאוני וצדיקי פולין בראשות החפץ חיים, בוורשה, לאסיפה הסטורית למען ביטול גזירת ה"חידרים". והנה אחד מן הקרואים לאסיפה, שהיה מגדולי הדור, איחר לבוא, ולשאלת החפץ חיים הסביר את איחורו, בטרדות אישיות שהעסיקהו.

נזף בו החפץ חיים: "וכי לא ידוע למר מקרא שכתוב בשירת דבורה: "אורו מרוז... כי לא באו לעזרת ה' בגבורים" ונחלקו בגמרא (מו"ק טז.) אם "מרוז" היה גברא רבה או שרו של סיסרא בשמים, ואיחרו לבוא לעזרת בני ישראל, משמע: גם אנשים גדולים ואפילו מלאכים נתבעים ונותנים על כך את הדין!" דממה מתוחה נשתררה באולם האסיפה.

אז קם הגאון רבי מאיר שפירא זצ"ל על רגליו, וביקש בפיקחותו להפיג את האווירה המאוימת, הוא אמר בבדיחותא: "כל ימי הייתי תמה: בשלמא אנשים פשוטים שומעים מוסר מן הרבנים והמגיידים. האדמור"ם מחנכים את חסידיהם, אך מי הוא המסוגל להטיף תוכחה ומוסר בשעת הצורך למטיפים עצמם, לגדולי ישראל? עכשיו נחה דעתי, יש לנו ברוך השם את החפץ חיים, הגדול שבגדולים, אשר לא ישא פני איש ומוכיח את הגדולים כקטנים..."

פאר הדור - ח"א, פ"ג

העלון השבוע מוקדש לזכות

**ר' עשה נחם בן ר' חיים אליהו
והאשה צרת חיה גיטל בת ר' צרדכי שיחיו**

י"ח"ר שיפלא ה' פשאלות לבם לטובה בבריאות גופא ונהזרא פעליא לאו"ט עד ביאת גואל צדק בב"א

טוב וראוי לכל אדם לשית על לבו מצוקות בני ישראל כדי שיתפלל עליהם תמיד!

נלמד ממה שנצטווה אהרן "ונשא אהרן את משפט בני ישראל על לבו לפני ה' תמיד" (פרק כח-ל)

ופירש הספורנו: כדי שיתפלל עליהם שיזכו במשפט. עכ"ל. נמצאנו למדים, שכדי להתפלל כראוי על בני ישראל, יש הכרח לשאת על הלב את צרכיהם של ישראל. יש הכרח לחוש בצערם.

כבר הוכחנו בעבר שיש בכח התפלה לשנות גזר דין. בדברים הבאים ננסה לבאר הכיצד יש בכח התפלה לשנות: הנה כשאדם מבקש ומתחנן מרעהו למלאות מבוקשו, יתכן בזה שני אופנים: (א) מגלה לרעהו את רצונו, והלה שאוהבו ממלא רצונו. (ב) פעמים, אף שרעהו יודע רצונו, מסרב לעשות רצונו מסיבות שונות, ואז הפצרתו ותחינתו של המבקש מעוררים רגשי חמלה אצל רעהו ומשנה את רצונו לטובת המבקש. נמצא שבקשת איש מרעהו תפעל או "לגלות רצון" המבקש, או "לשנות רצון" המבקש.

והנה אצל הקב"ה, כמובן לא שייך ב' אופנים אלו, שהרי הוא יודע רצון המבקש וגם אין שייך לשנות רצונו, ואם כן צריך להבין מה יועילו תפלתו של אדם ותחנוניו לחלצו מן המיצר?

וביאר בספר העיקרים [מאמר רביעי פרק יח] כי יסוד התפלות ועיקר הבקשות לפני השי"ת, הוא כדי שישתנה האדם המבקש והמתפלל לטובה, מאשר היה עד כה, וכיצד ישתנה לטובה? ע"י שתולה את כל אמונתו ביכולת ה' ואינו סומך על כוחו ועוצם ידו, לכן מרבה להתחנן לפני הבורא, ומראה בזה שאין מי שיכול לעזור לו אלא הבורא יתברך בלבד, באמונה זו של המתפלל הוא מתעלה ממצבו הקודם ומשתנה לטובה וממילא הגזירה שנגזרה עליו מתבטלת, שכן הגזירה באה על האדם מפני מעשיו המקולקלים והנהגתו הרעה, וכמש"כ "מפי עליון לא תצא הרעות והטוב" (איכה ג'לח) וביארו המפרשים שהאדם מביא על עצמו הרעה בקלקול מעשיו, או הטובה בתיקון מעשיו. ("הגיון ישעי"י" להגרי"י קרלינסקי זצ"ל, דרוש ל"ב. ועיי"ש שביאר לפי"ז את דברי המדרש על הפסוק "ואתחנן אל ה'").

נראה להוסיף לחידוד הדברים, שעל כן, לא כל תפלה מועילה. צריך לדעת כיצד להתפלל ומה לבקש. שכן אם יבקש, למשל, מהשי"ת שיעזור לו בדרך מסוימת... כבר החטיא את תפלתו. שהרי, כאמור, מטרת התפלה אינה כדי לגלות לבורא רצון האדם, וגם לא כדי לשנות רצון הבורא, אלא מטרתה לשנות את מצבו של האדם. על כן, היסוד העומד במהות התפלה הוא: הכרת האדם באפסיותו לנוכח יכולתו הבלתי מוגבלת של הבורא, ומתוך כך מעתיר בתפלתו ושופך את לבו. בגישה זו תולה האדם מראש את כל אמונתו ובטחונו ביכולתו של הבורא הכל יכול בלבד, וסומך עליו שיתן לו את היותר טוב בשבילו, בדרך הנראית לו יתברך. לא כן כאשר הוא "נותן עצות" לבורא כיצד יעזור לו, מראה בזה שעדיין מאמין ב"שיתוף". היינו גם "בחכמת עצמו ובכוחו". בדרך זו לעולם לא יגיע לתכלית התפלה, לאותה תפלה שיש בה כח לשנות גזירה.

וראיה לדברינו מפירוש הרמב"ן על הפסוקים בפרשת בשלח שם נאמר "ויצעקו בני ישראל אל ה'", ומיד התלוננו: "המבלי אין קברים במצרים" וצריך להבין פשר הסתירה בהנהגתם, האם מאמינים בתשועת ה' או לא? ופירש הרמב"ן: "מתחילה צעקו אל ה' לתת בלב פרעה לשוב מאחריהם וכאשר ראו שלא חוזר, אמרו, לא נתקבלה תפלתנו, ונכנס בלבם מחשבה רעה להרהר אחר משה". נמצאנו למדים מפירוש הרמב"ן שטעותם של בני ישראל היתה בכך שתפלתם היתה לישועה בדרך מסוימת והיא זו שהכשילתם.

שערי דמעות לא ננעלו

מספר תלמיד ישיבת חכמי לובלין: בתקופת לימודי בישיבה, באחד מלילות החורף בחצות הלילה, התעוררתי פתאום לשמע קול רעש גדול שהגיע מהיכל הישיבה לבשתי בגדי ונכנסתי מהר לאולם בית המדרש והנה רואה אני את ראש הישיבה, הגאון רבי מאיר שפירא זצ"ל עובר לפני התיבה ואומר פרקי תהלים כשהוא בוכה בכי עז כילד קטן.

נודע לי כי הגאון מתפלל ובוכה לרפואת אחד מתלמידי הישיבה שחלה במחלה קשה לפני מספר ימים. באותו לילה הוזעק רופא מפורסם ופסק את דעתו שאין תקוה לרפואתו של התלמיד. הזדעזעתי והתרשתי בכל רמ"ח אברי לשמע בכיותי הנוראות של ראש הישיבה, גם אנו התלמידים בכינו עמו.

והנה כעבור יומיים נתבשרנו שהחולה יצא מכלל סכנה, והרופא שטיפל בו (שהיה איש חילוני) אמר שרוצה לחזור בתשובה משום שאין לו כל הסבר לנס שאירע לחולה, ומשוכנע שרק התפלות של ראש הישיבה ותלמידיו הצילו את התלמיד ממות. לרופא אחר ששאל אז את המהר"ם שפירא, מה הם הזריקות המיוחדות שנותן לתלמידיו שבהם נרפאים ממחלותיהם? השיב "זריקות של תהלים..."

עפ"י "ישיבת חכמי לובלין"

"עלי לכאוב את יסוריו ממש"...

מעשה שנכנס אחד ממקורבי כ"ק אדמו"ר מאזורוב - רבי משה יחיאל אפשטיין זצ"ל אל ביתו, והנה תוך כדי שהוא עומד בפרוזדור, שמע את קולו המוכר של האדמו"ר כשהוא גונח עמוקות. נתמלא האיש דאגה וחש אליו לברר מה אירע.

סח לו הרבי כדברים האלה: "לפני שעה קלה הגיע אלי פלוני, השרוי בצרה גדולה אך אינו יודע להתפלל כדבעי, על כן ביקש ממני להתפלל בעבורו. והנה מכיון שאני עומד להתפלל תחתיו, עלי להתלבש בהרגשתו ובסבלותיו, עלי לכאוב את יסוריו ממש..."

והוסיף האדמו"ר: "גם את האנחה שפלוני אינו יודע להיאנח, צריך אני להוציא מעומק ליבי..."

במחיצתם

מצוקת הזולת על לבו תמיד

על מדריגתו הנשגבה, בתפילה למען הזולת, של הגה"צ רבי יוסף צבי הלוי דינר זצ"ל (ראב"ד לונדון) במעשה שלפנינו:

לאחד מתלמידיו נולד ילד חולה ל"ע. תקופה קצרה לאחר מכן עלה התלמיד להתגורר בארץ הקודש.

והנה לאחר עשרים שנה הגיע הלה להתייעץ עם הגרי"צ דינר בענין מסויים. בסיום השיחה ביקש התלמיד מהרב להתפלל על בנו.

נענה הרב דינר ואמר לו בפשטותו האופניינית: "מיום לידת בנך (מעל עשרים שנה!) אין תפלת שמונה עשרה אחת שאיני מזכירו..."

מתוך מאמר לזכרו

לשמור פיו ולשונו מכל דיבורים אסורים כמו לשון הרע ורכילות!

נלמד, בדרך רמז, מהפסוקים: "ועשית את מעיל האפוד כליל תכלת... והיה פי ראשו בתוכו שפה יהיה לפיו"... (פרק כח-לא, לב) וכתב החפץ חיים (בספרו שמירת הלשון ח"ב פ"ז וכן בפ"י עה"ת) שפסוקים אלו מרמזים על שמירת הלשון, לפי מה שאמרו חז"ל, שהיה המעיל מכפר על עוון לשון הרע, אמר הקב"ה יבוא דבר שבקול ויכפר על מעשה הקול (ערכין טז). הוא שנאמר "כליל תכלת" שהתכלת דומה לים, וים דומה לרקיע, ורקיע דומה לכסא הכבוד, ובזה יזכור שעתידי הוא להתייצב לדין לפני כסא הכבוד.

מדוע החמירה התורה כל כך בדיבור הפה עד שאמרו חז"ל (יומא יט) שהשח שיחה בטלה עובר בעשה ולא תעשה? הסביר זאת המגיד **מדובנא** זצ"ל במשל:

מלך ביקר עם פמליתו בארצו של קיסר הממלכה הסמוכה, והתפעל מאוד מארמונו הענקי, הכלול בהדרו. בנין לתפארת מרובה אגפים, צריחים ומגדלים. הורה המלך לאחד מבני פמליתו שיצייר את תבנית הארמון, כדי שיבנה גם הוא בעיר בירתו ארמון זהה, כצלמו וכתבניתו.

טרח השר בציור והביאו לפני המלך. היה זה ציור קטן ככף ידו של אדם, אבל הארמון נראה בו על כל פרטיו. התבונן בו המלך, ולפתע הצביע על אחד הצריחים ושאל: "האם אין בו חלונות?"

"מיד אראה" - נענה השר. הוא רץ החוצה השקיף על הארמון, ושב אל הטרקלין ואמר: "אמנם יש בו חלון, אך זהו פרט קטן ושולי, ממש נקודה זעירה". הוא לקח עט וסימן את הנקודה הקטנה בצריח. "זהו!"

אמר לו המלך: "אמנם כן, בציור זה נקודה זעירה, אבל כשהארמון יבנה, תהיה נקודה זו לחלון ענק ואין לזלזל בה!"

והנמשל: הקב"ה ברא עולמות רוחניים לאין חקר בשמים, וברא כנגדם את האדם בארץ. וקבע בסדרי הבריאה, כי כל מעשה של האדם ישפיע בגובהו מרומים, וכל מלה שלו - גם אם נראית קלה וזעירה - עלולה להאיר או להחשיך עולמות! (עפ"י **שערי ארמון**)

שאל רבי מנחם מנדל - מוורקא זצ"ל: הגמרא (יבמות יג): אומרת: "כל תיבה שצריכה למ"ד בתחילתה, הטיל הכתוב ה"א בסופה" ולכאורה: מה הרויח הכתוב בכך שהעביר את האות מכאן לשם?!

אלא מלמדת אותנו התורה - השיב הרבי - שגם כאשר צריכים לומר משהו כדאי לדחותו ככל האפשר...

זהירות בשמירת הלשון

סיפר הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ שליט"א על גודל זהירותו של החזון איש בשמירת לשונו, שלא לדבר בגנותו של אדם, אף במקרים שהיה בכך תועלת גדולה ללמוד מאותו אדם ולהתחזק בלימוד התורה, כדוגמת המעשה שלפנינו:

פעם בא תלמיד חכם לפני החזון איש ושאל בעצתו האם לפתוח ישיבה לבחורים חלשים... השיב החזון איש בין השאר: "אין בחורים חלשים, הדמעות של האמא והסבתא מועילות..."

הוסיף החזון איש וסיפר על אחד מגדולי התורה, שלא היה כשרוני בצעירותו. "ועד כדי כך היה קשה הבנה, שעוד בהיותו בגיל יח ביקש ממני לבאר לו פשט ברש"י האומר: "כל תיבה שהצריכה הכתוב למ"ד בתחילתה הטיל ה' בסופה" כגון למצרים - מצרימה. ושאל אותי: הרי תיבת מצרים לא מתחילה בלמד? ... כלום יתכן חוסר כשרון ואטימות יותר גדולה מזו? ואף על פי כן הפך אותו אדם, ביגיעתו העצומה, לאחד מגדולי התורה."

נשאל החזון איש, מתוך סקרנות מובנת, מיהו אותו גדול בתורה? שהרי יש בידיעה זו משום עידוד גדול לאלו שאינם מאמינים ביכולתם לצמוח לגדולי תורה? אך החזון איש סירב בכל תוקף לגלות זהותו של אותו גדול בתורה. וכשנשאל שוב לאחר זמן, אמר החזון איש: "עכשיו בודאי אינני יכול לגלות כי כבר נפטר לבית עולמו."

דרכי החיים

קוראים נכבדים! האם ידעתם?

מדוע הצריכו חז"ל לשמור על ה"לשון" יותר מאשר על שאר איברים?

לדעת האדמו"ר מגור ("הלב שמחה"), מהי הדרך הטובה ביותר שצריך המחנך לנהוג עם הניכר כדי להפיק ממנו את מלוא הטוב והחיובי?

מה גרם לנער שלא רצה בשום אופן להתפלל בבית הכנסת, להשתנות פתאום, וללכת להתפלל כל בוקר בשמחה?

מה הייתה העצה - אותה יעץ רבי מרדכי שרעבי זצ"ל - שהשיבה לאברך את ישוב דעתו, שלוותו ושמחתו?

כיצד יכול אדם שכל כולו צדקות ויראת שמים, לגשת לאדם שכולו רשעות ורוע, ולנסות לקרבו לתורה?

איך יתכן שיקראו לאדם "זולל וסובא" אף שהוא ממעט באכילה ושתייה?

מה השיב הנצי"ב מוולוז'ין לשאלה: מדוע ישנם אדמו"רים שמנהיגים הצרם בהוד והדר, במלבושים יקרים ובכל זהב וכסף, ואילו ראשי הישיבות מתפרנסים בדוחק גדול?

כיצד סייע רבי אליעזר יהודה פינקל זצ"ל לבנו רבי משה זצ"ל לזכות בגורל, בכרטיס המזכהו בדירה בעיר בתיים?

מה הביא את רבי חיים לייב אויערבאך זצ"ל להעיר את כל בני משפחתו באמצע הלילה כדי לומר תהלים, כשהוא עצמו זועק תהלים כל הלילה בבכיות גדולות?

מה גרם לנהג מונית חילונית שנסע בשבת, לעצור לפתע את הרכב, לצאת ממנו, ולהתחייב שאינו נוסע יותר לא בשבת זו ולא בשבתות אחרות?

על שאלות אלו ועוד רבות אחרות, תוכלו למצוא תשובות מעניינות בספר "איש לרעהו" - שמות, פרשת תצוה: עמודים תיז - תנה

ומי כעמך ישראל

סיפורים בני זמננו

אז מיהו ה"מג'נון"?

"הוא" היה לבוש בחולצה דקה לבשרו.

על פניו היה ניכר חיוורון קל, ושפתיו נטו להכחיל. הנוסעים אשר הבחינו במראהו האומלל נדו בראשם ברחמים. מסכן היצור הזה. האם הוא לא שמע שהתחזית מבשרת כפור? נו, נניח שהוא לא מאמין לתחזיות, זו זכותו המלאה. לא הוא המציא את השיטה שחייבים להאזין לתחזית ונד בבד לא להאמין לה, אלא להמתין להתבדותה. אך מה לנו ולתחזית; האם גל הקור עצמו עדיין לא שכנע אותו שמסוכן לצאת החוצה עם חולצה בלבד?!

התבוננות קלה בהתנהגותו של הנוסע החדש, הביאה את הנוסעים למסקנה שמדובר בבחור שאיננו כל-כך שפוי בדעתו.

ואכן הוא היה כזה.

לפעמים קיימת אצל אנשים נטייה מוטעית לחשוב שמי שאינו שפוי בדעתו, לא רגיש כל כך לסבל - משהו בבחינת "שוטה אינו מרגיש". אך האם זה נכון? האם בגלל שהוא בין כה וכה סובל מבעיות אחרות, אז הוא לא סובל מהבעיה הנוספת? החדשה?

עבור אחד מן הנוסעים התשובה הייתה ברורה!

הוא קם ממקומו ובלא אומר ודברים פשט מעליו את הסוודר, ומסר אותו לבחור. ניכר היה על הסוודר שמדובר בבגד יקר וחדש. לא מאלו הסוודרים שקצותיהם נפרמו, וכפתוריהם 'בור-חיים' מהחורים שנמתחו יתר על המידה. "קח את זה" הוא פנה ואמר לבחור "עם זה יהיה לך חם!"

הבחור לא התבלבל. לקח את הסוודר ולבש אותו. החיוורון עדיין לא נעלם מפניו. שפתיו לא השילו מעצמן את הצבע הכחול באופן מידי - אבל הן ביצעו תנועת חיוך דקיקה שביטאה את הכול.

בירכתי האוטובוס ישבו מספר בני מיעוטים. הם התבוננו במעשה במבטים קרועים כאומרים: אז מיהו בעצם ה"מג'נון" (=משוגע) זה שלובש עכשיו את הסוודר - או דווקא זה שלבש אותו לפניו? ואולי שניהם מג'נונים!

* * *

"למרות" - מסיים שולח הסיפור - "שאבא סיפר לנו זאת לפני כעשרים שנה. הרי בכל פעם שאני נזכר בסיפור הזה אני מתרגש. ליבי מתחמם - ומי זקוק אז לסוודר?"

נשלח ע"י משפחת ו. רמת שלמה ירושלים

דומה שהכפור ממנו אנו זוכים לטעום בחורף הנוכחי, יקל עלינו לחוש את הסיפור הבא. אין ספק שבימים בהם "הקור הירושלמי" הפך לכלל-ארצישראלי, יותר קל להעריך את פעולתו של "גיבור הסיפור".

"היה זה באחד מלילות החורף הקרים והסגריריים" פותח שולח הסיפור "אבי נכנס הביתה והיה נראה עליו בעליל שהוא מרוגש. אבא! מה קרה? - שאלנו. ואבא ענה: בואו ואספר לכם מה שקרה כעת בעת נסיעתי באוטובוס".

* * *

הסיפור התרחש לפני כעשרים שנה. בתקופה זו משלימה מערכת התחבורה הציבורית בירושלים, את היפרדותה מן האוטו-בוסים הישנים. הוותיקים יותר שבינינו זוכרים היטב את האוטו-בוסים של-פעם, שאת קדמתם עיטר סמל הנמר (אגב: מסיבה זו נקראו האוטובוסים 'טייגר' בפי הירושלמים, שכן כך נקרא נמר באידיש ובשפות נוספות). במקום ה'טייגרים', הוכנסו לקווים אוטובוסים חדשים - שכיום אף הם כבר שוכנים במוזיאון.

בימים ההם לא דיברו על "תוכנית אב לתחבורה ציבורית" בירושלים, ואף לא על רכבת איטלקית קלה שקרונוטיה יחלו מעל גשר תלוי בין שמים לארץ. על האוטובוסים החדשים שאמורים לאכלס בקרוב את קווי הבי.אר.טי בעיר - אפילו לא חלמו. מי העז להזות על שדרוגים כאלו, בעידן שאף מערכות חימום וקירור עדיין לא היו מותקנות בכל האוטובוסים? וכאשר הכו הרוחות בדפנות האוטובוס, חדר הקור פנימה בעצמה!

בדרך כלל נוטים הנוסעים להתלונן על כך שהאוטובוס הינו עמוס בנוסעים. אך בימים קפואים - כך ידעו כולם - אוטובוס ריק הוא גם קר יותר. מיודעינו המתין ברחוב שטראוס, להגעתו של קו 11 המיתולוגי - בואכה 'גבעת שאול'.

כאשר הגיע האוטובוס, נראה כל אחד מהנוסעים בו מכונס בעצמו. מידי פעם זעו נוסעים על מקומותיהם, סידרו את המעיל ומתחו את הצעיף. ההבל שעלה מן הפה נצמד לחלונות, והמ-חיש את מעלות הצלזיוס הנמוכות ששלטו ברכב.

* * *

ואז הוא עלה!